

Οι δούλες

Ο Σάββας Στρούμπος προσεγγίζει το έργο του Ζενέ μέσα από τη χαρακτηριστική, μη ρεαλιστική, σκηνική φόρμα του, σε μία μελετημένη παράσταση ακριβείας, που δεν έχει όμως ιδιαίτερες κλιμακώσεις ρυθμού και ατμόσφαιρας.

Τόνια Καράογλου,

03 Απριλίου 2025

Το κλασικό πια έργο του Ζενέ έχει την επίφαση ενός αστικού δράματος, καθώς η δράση τοποθετείται σε ένα μεγαλοαστικό παρισινό σπίτι και η ιστορία διαδραματίζεται μεταξύ της Κυρίας και των δύο Υπηρετριών της· όμως ο συγγραφέας "πυρπολεί" αυτό το περιβάλλον συνθέτοντας μια ιστορία που εξελίσσεται ως ένα παιχνίδι ρόλων και κατ' επέκταση εαυτού και ταυτοτήτων. Πρόκειται για ένα έργο "κλειστό", με ελάχιστη εξωτερική δράση (όμως πλούσιο υπέδαφος), που διαβάζεται συχνά από την ταξική του πλευρά είτε εστιάζοντας στη μεταθεατρική του διάσταση ως παιχνίδι ρόλων. Ο Σάββας Στρούμπος από τη μεριά του προσέγγισε τις "Δούλες" μέσα από τη χαρακτηριστική σκηνική φόρμα του, γκρεμίζοντας ολωσδιόλου την εξωτερική αστική κατασκευή και διαλύοντας κάθε υπόνοια ρεαλισμού που μπορεί να επιφέρει αυτή η κατασκευή. Θα ήταν ενδιαφέρον να βλέπαμε την ανάγνωσή του μέσα στο περιβάλλον του αστικού δράματος που έχει δημιουργήσει ο συγγραφέας –ώστε να λειτουργήσει και η αντίθεση που προκύπτει-, όμως από την άλλη, έχουμε να κάνουμε με μια παράσταση που μαρτυράει εξαρχής τις προθέσεις της.

Το παιχνίδι που εφευρίσκουν η Σολάνζ και η Κλερ, υποκρινόμενες την Κυρία και τη Δούλα της είναι κάτι παραπάνω από εκτόνωση, πρόβα δολοφονίας, ακόμη και από παιχνίδι αυτοπροσδιορισμού από το οποίο αδυνατούν να ξεφύγουν. Στην παράσταση, οι δύο αδελφές δείχνουν να έχουν ταχθεί σε μία τελετουργία αυτοθυματοποίησης, να επιδίδονται στην αναπαράσταση ενός εξουσιαστικού μηχανισμού που τις συνθλίβει, αλλά

παράλληλα τις ηδονίζει. Οι δύο γυναίκες αυτοπροσδιορίζονται από τις ταυτότητές τους ως δούλες και από τη σχέση εξάρτησης που έχουν μεταξύ τους και με την Κυρία τους. Το μίσος τους για την Κυρία παίρνει τελετουργικές ποιότητες, είναι αυτό που τις τρέφει και τις κρατάει ζωντανές. Παράλληλα, η παράσταση δεν αφήνει εξαρχής αμφιβολία πως ό,τι θα δούμε αποτελεί μια προσυμφωνημένη συνθήκη: η ίδια η Κυρία δίνοντας ένα -συμβολικής δύναμης- μπλε γάντι στις δύο αδερφές, ορίζει την έναρξη αυτού του παιχνιδιού εξουσιασμού και αυτοθυματοποίησης.

Έτσι, η δράση εκτυλίσσεται μέσα από έντονο στυλιζάρισμα, πόζες και σχήματα, ειδικά από τις δύο Δούλες (Μυρτώ Ροζάκη, Έλλη Ιγγλίζ), οι οποίες συνεχίζουν να ακούγονται "ψεύτικες" ακόμη κι όταν σταματούν να υποκρίνονται άλλους ρόλους - αν και θα πρέπει να σημειωθεί πως το στυλιζαρισμένο ύφος εγείρει θέματα ροής και σκηνικού ρυθμού, ειδικά καθώς το ίδιο το έργο δεν έχει ιδιαίτερη δράση. Η επιλογή, δε, ενός άνδρα ηθοποιού για το ρόλο της Κυρίας (Ντίνος Παπαγεωργίου) την προβάλλει ως αρχετυπική μορφή, προσθέτοντας στην εξωρεαλιστική και τελετουργική ταυτότητα της παράστασης, όπως κάνουν τα μαύρα κοστούμια με τα έντονα στοιχεία και το θεατρικό μακιγιάζ. Όλα αυτά μέσα στη μινιμαλιστική σκηνογραφία της Κατερίνας Παπαγεωργίου (η ημικυκλική σκάλα μοιάζει να αποτυπώνει μια ιεραρχία), απ' όπου απουσιάζουν τα σκηνικά αντικείμενα πλην του συμβολικού μπλε γαντιού. Σημαντική η συμβολή της μουσικής (Λεωνίδα Μαριδάκης) και των φωτισμών (Κώστας Μπεθάνης).